

PRÁVNÍ SPECIFIKA
DĚTSKÝCH A
NESVĚPRÁVNÝCH
PACIENTŮ

SUBJEKTIVITA A SVÉPRÁVNOST

Subjektivita

„právní osobnost“

§15 OZ - Právní osobnost je způsobilost mít v mezích právního řádu práva a povinnosti.

Schopnost mít práva a povinnosti

Způsobilost být účastníkem právních vztahů

Od narození až do smrti

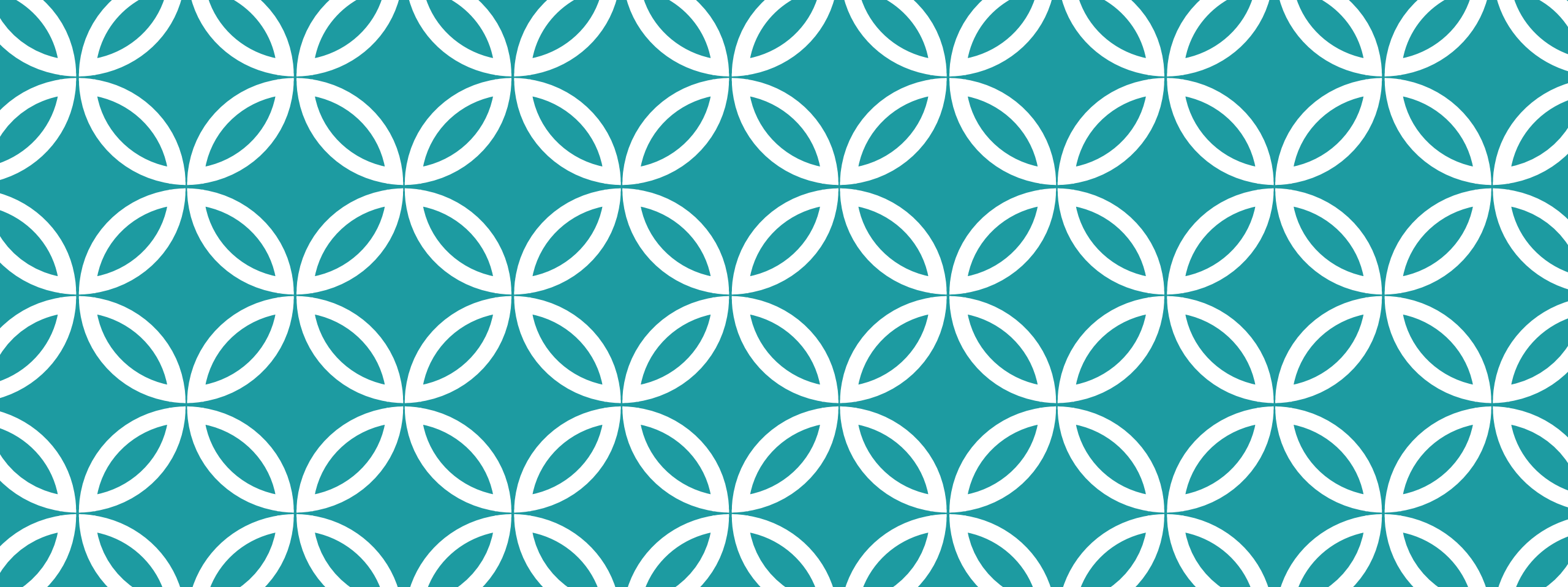
Svéprávnost

Možnost právně jednat

Možnost nabývat práva

Možnost zavazovat se k povinnostem

Jednání na základě své vlastní vůle

PRÁVNÍ OSOBNOSTI ANI
SVÉPRÁVNOSTI SE NIKDO
NEMŮŽE VZDÁT ANI ZČÁSTI

SUBJEKTIVITA NENAROZENÝCH DĚTÍ

Na počaté dítě se hledí jako na již narozené, pokud to vyhovuje jeho zájmům.

Má se za to, že se dítě narodilo živé.

Nenarodí-li se však živé, hledí se na ně, jako by nikdy nebylo.

SVÉPŘÁVNOST A ZLETILOST

Plně svéprávným se člověk stává zletilostí.

Zletilosti se nabývá dovršením osmnáctého roku věku

Lze – přiznat svéprávnost soudně, uzavřít manželství

OMEZENÍ SVÉPŘÁVNOSTI

Ize přistoupit jen v zájmu člověka, jehož se to týká,
po jeho zhlédnutí a s plným uznáváním jeho práv a jeho osobní
jedinečnosti.

musí být důkladně vzaty v úvahu rozsah i stupeň neschopnosti
člověka postarat se o vlastní záležitosti.

Omezit svéprávnost člověka lze jen tehdy, hrozila-li by mu jinak
závažná újma a nepostačí-li vzhledem k jeho zájmům mírnější a méně
omezující opatření.

ROZSAH OMEZENÍ SVÉPRÁVNOSTI

Stanoví soud

- v rozsahu, v jakém člověk není pro duševní poruchu, která není jen přechodná, schopen právně jednat,
- vymezí rozsah, v jakém způsobilost člověka samostatně právně jednat omezil.
- Změní-li se okolnosti, soud své rozhodnutí bezodkladně změní nebo zruší, a to i bez návrhu.

OPATROVNÍK

V rozhodnutí o omezení svéprávnosti jmenuje soud člověku opatrovníka.

Při výběru opatrovníka přihlédne soud k přáním opatrovance, k jeho potřebě i k podnětům osob opatrovanci blízkých, sledují-li jeho prospěch,

Rozhodnutí o omezení svéprávnosti nezabavuje člověka práva samostatně právně jednat v běžných záležitostech každodenního života.

NEZLETILÍ |

ZÁKONNÍ ZÁSTUPCI NEZLETILÉHO

Rodičovství

Osvojení

Poručenství
- Příbuzní
- Ústavní výchova

Opatrovnictví

Pěstounství

RODIČOVSTVÍ

Matkou dítěte je žena, která je porodila.

Otcem je:

- manžel matky
- u neprovdané souhlasné prohlášení
- Určí soud

Popřít otcovství lze do šesti let věku (subjektivní lhůta 6 měsíců)

OSVOJENÍ

Předpokladem osvojení je takový vztah mezi osvojitelem a osvojencem, jaký je mezi rodičem a dítětem, nebo že tu jsou alespoň základy takového vztahu.

Rozhoduje soud

Mohou se stát manželé, výjimečně jen jeden z nich

Věkový rozdíl min 16 let

nemůže být rozhodnuto bez souhlasu dítěte, rodičů dítěte

PORUČENSTVÍ

Není-li rodič ani osvojitel přidělí soud dítěti poručníka

Nenajde-li se vhodná fyzická osoba, může jím být orgán sociálněprávní ochrany

OPATROVNICTVÍ DÍTĚTE

Není tam vztah rodič-dítě

Osoba, kterou určí soud v případě potřeby hájit zájmy dítěte ve střetu se zákonným zástupcem

Například správa jmění dítěte

PĚSTOUNSTVÍ

Dítě má rodiče, kteří nejsou schopni se starat

Soud ustanoví pěstouna

Rodiče mají pořád vyživovací povinnost a „práva“ k dítěti

ZÁSAH DO INTEGRITY ČLOVĚKA |

OBECNÉ PRAVIDLO

nikdo nesmí zasáhnout do integrity jiného člověka bez jeho souhlasu

- souhlasu uděleného s vědomím o povaze zásahu a o jeho možných následcích
- Souhlasí-li někdo, aby mu byla způsobena závažná újma, nepřihlíží se k tomu;

ZDRAVOTNICKÝ ZÁKROK A INFORMOVANÝ SOUHLAS

Občanský zákoník

Kdo chce provést na jiném člověku zákrok, vysvětlí mu srozumitelně povahu tohoto zákroku.

Vysvětlení je řádně podáno, lze-li rozumně předpokládat, že druhá strana pochopila způsob a účel zákroku včetně očekávaných následků i možných nebezpečí pro své zdraví, jakož i to, zda přichází v úvahu případně i jiný postup.

Zákon o zdravotních službách

Zdravotní služby lze pacientovi poskytnout pouze s jeho svobodným a informovaným souhlasem, nestanoví-li tento zákon jinak.

Informovaný souhlas je, pokud je pacientovi před vyslovením souhlasu podána informace podle

Zákonný zástupce má právo klást otázky;

FORMA SOUHLASU

OZ

Písennou formu, má-li být oddělena část těla, která se již neobnoví.

Písennou formu vyžaduje i souhlas k

a) lékařskému pokusu na člověku, nebo

b) zákroku, který zdravotní stav člověka nevyžaduje; to neplatí, jedná-li se o kosmetické zákroky nezanechávající trvalé nebo

ZOZS

Písenná

- Obecně pouze pokud tak určí poskytovatel
- Vždy u hospitalizace
- Asistovaná reprodukce, sterilizace
- Psychochirurgický výkon
- Ověřování nových postupů
- Klinické studie ....

SMYSLOVÉ POSTIŽENÍ

Pacient se smyslovým postižením nebo s těžkými komunikačními problémy zapříčiněnými zdravotními důvody má při komunikaci související s poskytováním zdravotních služeb právo dorozumívat se způsobem pro něj srozumitelným a dorozumívacími prostředky, které si sám zvolí, včetně způsobů založených na tlumočení druhou osobou.

SPECIFIKA NEZLETILÝCH PACIENTŮ

PŘI POSKYTOVÁNÍ ZDRAVOTNÍCH SLUŽEB NEZLETILÉMU PACIENTOVI:

zjistit jeho názor na poskytnutí zamýšlených zdravotních služeb, jestliže je to přiměřené rozumové a volní vyspělosti jeho věku.

názor musí být zohledněn jako faktor, jehož závažnost narůstá úměrně s věkem a stupněm rozumové a volní vyspělosti nezletilého pacienta.

nezletilému pacientovi lze zamýšlené zdravotní služby poskytnout na základě jeho souhlasu, jestliže je provedení takového úkonu přiměřené jeho rozumové a volní vyspělosti odpovídající jeho věku.

Jinak zákonný zástupce

SOUHLAS ZÁKONNÉHO ZÁSTUPCE

Se souhlasem ZZ, informace nezbytné k informovanému souhlasu se podají oběma

Pokud je nezletilý způsobilý dát souhlas sám podá se zák. zástupci pouze informace o poskytnutých zdrav. službách nebo zdravotním stavu nezletilého pacienta

U neodkladné a akutní péče, kdy není možné dost rychle získat souhlas ZZ rozhoduje zdravotnický pracovník (Pozor, zaznamenat do zdrav. Dokumentace!)

PRÁVO NA NEPŘETRŽITOU PŘÍTOMNOST ZÁKONNÉHO ZÁSTUPCE

Při poskytování všech zdravotních služeb

- v souladu s jinými právními předpisy a vnitřním řádem, a nenaruší-li přítomnost těchto osob poskytnutí zdravotních služeb; to neplatí, jde-li o osoby ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence;

Hospitalizace

- umožnit pobyt zákonného zástupce nebo opatrovníka, nebo osoby jimi pověřené společně s hospitalizovaným nezletilým pacientem nebo pacientem s omezenou svéprávností,
- pokud to umožňuje vybavení zdravotnického zařízení nebo nebude narušeno poskytování zdravotních služeb anebo takový pobyt není na základě jiného právního předpisu vyloučen,

ZÁSAH DO INTEGRITY DÍTĚTE, NESVĚPRÁVNÉHO

§ 93 OZ Zákonný zástupce může udělit souhlas k zásahu do integrity zastoupeného,

- Podá se vysvětlení i tomu, kdo má být zákroku podroben
- způsobem přiměřeným schopnosti dotčeného vysvětlení pochopit.

Nezletilý, může v obvyklých záležitostech udělit souhlas k zákroku na svém těle také sám,

- je-li to přiměřené rozumové a volní vyspělosti nezletilých jeho věku
- Jedná-li se o zákrok nezanechávající trvalé nebo závažné následky.
- Analogicky u nesvéprávného

DALŠÍ PRÁVA OPATROVNÍKA/ZZ

právo na informace o zdravotním stavu

právo klást otázky náleží zákonnému zástupci nebo opatrovníkovi pacienta a pacientovi, je-li k takovému úkonu přiměřeně rozumově a volně vyspělý

Být včas informovat zákonného zástupce pacienta o propuštění z jednodenní nebo lůžkové péče,

Podat stížnost jménem pacienta

POBYT ZÁKONNÉHO ZÁSTUPCE NEBO OPATROVNÍKA

Poskytovatel jednodenní nebo lůžkové péče je povinen umožnit obyt zákonného zástupce nebo opatrovníka, nebo osoby jimi pověřené společně s hospitalizovaným nezletilým pacientem nebo pacientem s omezenou svéprávností, pokud to umožňuje vybavení zdravotnického zařízení nebo nebude narušeno poskytování zdravotních služeb.

NAHLÍŽENÍ DO ZDRAVOTNICKÉ DOKUMENTACE ZÁKONNÝM ZÁSTUPCEM

Zákonný zástupce nebo opatrovník může nahlížet, činit si opisy a výpisy

Zástupce může určit další osoby oprávněné nahlížet

ZVLÁŠTÍ PŘÍPAD

Jestliže jsou ve zdravotnické dokumentaci vedené o nezletilém pacientovi zaznamenány takové údaje o jeho zákonném zástupci, pěstounovi nebo jiné pečující osobě, o kterých se zdravotnický pracovník dozvěděl při poskytování zdravotních služeb a z nichž lze **vyvodit podezření na zneužívání nebo týrání pacienta nebo ohrožování jeho zdravého vývoje,**

může **poskytovatel omezit zpřístupnění zdravotnické dokumentace** tomuto zákonnému zástupci, pokud uzná, že toto omezení je v zájmu pacienta.

POVINNOSTI OPATROVNÍKA/ZZ

a) dodržovat navržený individuální léčebný postup, pokud s poskytováním zdravotních služeb vyslovil souhlas,

b) řídit se vnitřním řádem,

c) uhradit poskytovateli cenu poskytnutých zdravotních služeb nehrazených nebo částečně hrazených z veřejného zdravotního pojištění nebo jiných zdrojů, které mu byly poskytnuty s jeho souhlasem,

d) pravdivě informovat ošetřujícího zdravotnického pracovníka o dosavadním vývoji zdravotního stavu, včetně informací o infekčních nemocech¹⁶⁾, o zdravotních službách poskytovaných jinými poskytovateli, o užívání léčivých přípravků, včetně užívání návykových látek, a dalších skutečnostech podstatných pro poskytování zdravotních služeb,

e) nepožívat během hospitalizace alkohol nebo jiné návykové látky a podrobit se na základě rozhodnutí ošetřujícího lékaře v odůvodněných případech vyšetření za účelem prokázání, zda je nebo není pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek.

POVINNOSTI PROKÁZAT TOTOŽNOST

Pacient, zákonný zástupce nebo opatrovník pacienta, osoba určená pacientem, osoba blízká pacientovi nebo osoba ze společné domácnosti jsou povinni prokázat svou totožnost občanským průkazem, jestliže o to poskytovatel nebo zdravotnický pracovník, jehož prostřednictvím poskytovatel poskytuje pacientovi zdravotní služby, požádá.

Jestliže pacient, zákonný zástupce nebo opatrovník pacienta odmítne prokázání totožnosti podle odstavce 3, může poskytovatel nebo zdravotnický pracovník odmítnout poskytnutí zdravotní služby, nejde-li o pacienta, kterému je třeba poskytnout neodkladnou péči.

KRITICKÉ STIUACE

ODMÍTNUTÍ SLUŽEB OSOBOU V KRITICKÉM STAVU

§45 ZZS - (4) Poskytovatel je povinen informovat

.....

b) Policii České republiky,

a to v případech, kdy přerušením poskytování zdravotních služeb je vážně ohroženo zdraví nebo život pacienta nebo třetích osob.

AKUTNÍ STAV – POSKYTOVÁNÍ ZDRAVOTNÍCH SLUŽEB DÍTĚTI/NESVÉPŘÁVNĚMU BEZ SOUHLASU

(3) Jde-li o:

- zdravotní služby, které spočívají v poskytnutí neodkladné péče, nebo akutní péče, a
- souhlas zákonného zástupce nelze získat bez zbytečného odkladu,

rozhodne o jejich poskytnutí ošetřující zdravotnický pracovník. To neplatí, lze-li zdravotní služby poskytnout podle na základě souhlasu nezletilého pacienta.

§38 SLUŽBA BEZ SOUHLASU PACIENTA

(3) Pacientovi lze bez jeho souhlasu poskytnout pouze neodkladnou péči, a to v případě

- a) kdy zdravotní stav neumožňuje pacientovi tento souhlas vyslovit; tím není dotčeno dříve vyslovené přání podle § 36, nebo
- b) léčby vážné duševní poruchy, pokud by v důsledku jejího neléčení došlo se vši pravděpodobností k vážnému poškození zdraví pacienta.

(4) Nezletilému pacientovi nebo pacientovi s omezenou svéprávností lze bez souhlasu poskytnout neodkladnou péči, jde-li o

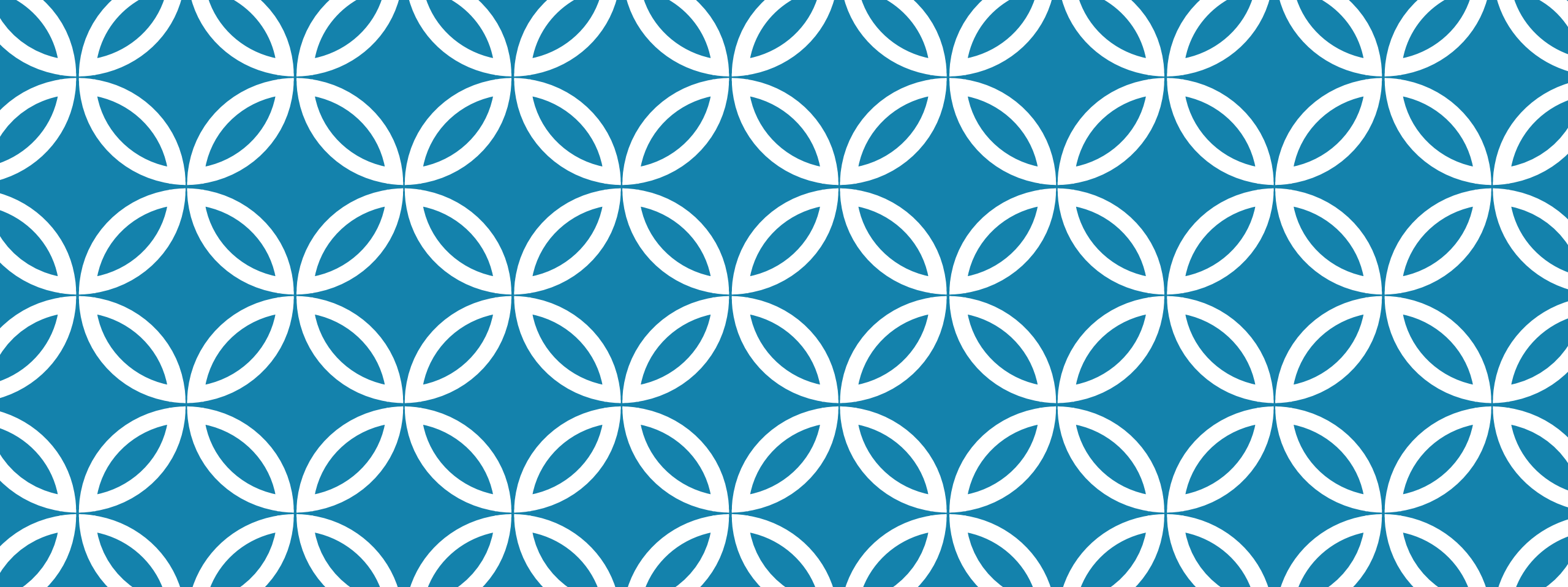
- a) případy podle odstavce 3 písm. b), nebo
- b) zdravotní služby nezbytné k záchraně života nebo zamezení vážného poškození zdraví.

MEDIALIZOVANÝ PŘÍPAD – DOMÁCÍ POROD A ODNĚTÍ DÍTĚTE

4) Lékař záchranné služby přestříhl pupeční šňůru a dítě prohlédl. **Konstatoval, že dítě je na pohled v pořádku (což také vyjádřil v záznamu o výjezdu maximálním možným bodovým ohodnocením vitality novorozence - APGAR skóre 10) a trval na jeho převozu na kontrolu do porodnice k odbornému vyšetření pediatrem ohledně toho, zda dítě nemá hypoteticky nějaké skryté vady.** Lze v tomto směru vyjít z v podstatném si korespondujících výpovědí matky (o tom, že doktor říkal, že dítě je na pohled v pořádku, ale mohou tam být **nějaké skryté vady** a trval na okamžitém převozu) i zaměstnance žalované, řidiče záchranáře Oldřicha Havlíčka (o tom, že MUDr. Zodl řekl, že vzhledem k okolnostem je potřeba převést dítě do porodnice, neboť sám není odborník a nemůže určit, **zda dítě nemá třeba vrozenou srdeční vadu**). Situace

5) Je zjevné, že požadavkem pediatrické kontroly lékař sledoval zcela rutinní postup a stav dítěte nevnímal jakkoli znepokojivě. To vyplývá také z obsahu záznamu o výjezdu, v němž lékař neuvedl žádné konkrétní zdravotní poškození dítěte ani žádné konkrétní hrozící riziko (tedy ani podchlazení či ztrátu krve dítěte nebo jejich hrozbu). Do záznamu naopak uvedl skutečnosti svědčící o dobrém stavu dítěte, tj. fakt, že dítě je u prsu, má růžový kolorit kůže a maximální možné bodové ohodnocení vitality novorozence (APGAR skóre 10). Tomu plně koresponduje i svědecká výpověď otce dítěte, v níž uvedl, že lékař ke zdravotnímu stavu syna řekl pouze: „*Máte krásnýho chlapečka, paní*“, o zdravotním stavu dítěte nemluvil a chtěl, aby jelo do porodnice, což odůvodňoval tím, že se to tak dělá, chce mít dítě pod kontrolou a celá situace je moc alternativní a neobvyklá. **Žádné znepokojení** nad zdravotním stavem dítěte **nevyjádřil** ani obecně ani v tom směru, že by mohlo dojít ke ztrátě krve či k podchlazení dítěte.

6) **Problém**, se kterým se po nesouhlasu rodičů s okamžitým převozem dítěte na kontrolu do porodnice MUDr. Zodl obrátil na dispečink (tak, jak byl jím samotným autenticky primárně vymezen), **se v souladu s tím také vůbec netýkal akutního ohrožení života či zdraví dítěte, ale právě a jen toho, že došlo k odchylce od rutinního postupu - matka nechce „na kontrolu“ do porodnice** (zvukový záznam hovoru MUDr. Zodla s dispečinkem z 28.2.2010, 3:00:20, stopáž 00:08-00:28 – „*tady jsou poněkud problémy, dítě už je porozeno,*

**HOSPITALIZACE BEZ
SOUHLASU** |

HOSPITALIZACE I BEZ SOUHLASU ZÁKONNÉHO ZÁSTUPCE

ochranné léčení formou lůžkové péče,
nařízena izolace, karanténa nebo léčení
podle trestního řádu nařízeno vyšetření zdravotního stavu,
podezření na týrání, zneužívání nebo zanedbávání nezletilého

Nutnost oznámit hospitalizaci bez souhlasu do 24 hodin

„ZÁCHYTKA“ PODNAPILÉ OSOBY

Zákon o policii:

§ 31

(1) Osobu, která je zjevně pod vlivem návykové látky, lze umístit do cely za podmínky, že lékař po provedeném vyšetření neshledá důvody pro její umístění na protialkoholní a protitoxikomanické záchytné stanici nebo v jiném zdravotnickém zařízení anebo po provedeném ošetření již nebude podle stanoviska lékaře důvod pro její umístění do protialkoholní a protitoxikomanické záchytné stanice nebo jiného zdravotnického zařízení

§17 O OPATŘENÍCH K OCHRANĚ PŘED ŠKODAMI PŮSOBENÝMI TABÁKOVÝMI VÝROBKY, ALKOHOLEM A JINÝMI NÁVYKOVÝMI LÁTKAMI

1) Protialkoholní a protitoxikomanická záchytná stanice (dále jen „záchytná stanice“) je zdravotnické zařízení, které zřizuje územně samosprávný celek, který může v samostatné působnosti zajišťovat v tomto zařízení poskytování zdravotních služeb též smluvně, a to tak, aby na celém jeho území byla zajištěna záchytná služba.

(2) Pokud poskytovatel zdravotních služeb k tomu odborně a provozně způsobilý zjistí, že ošetřovaná osoba není ohrožena na životě selháním základních životních funkcí, ale pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky nekontroluje své chování, a tím bezprostředně ohrožuje sebe nebo jiné osoby, veřejný pořádek nebo majetek, nebo je ve stavu vzbuzujícím veřejné pohoršení, je tato osoba povinna se podrobit ošetření a pobytu v záchytné stanici po dobu nezbytně nutnou k odeznění akutní intoxikace.

(3) Za dopravu osob do záchytné stanice odpovídá osoba, která k vyšetření podle § 16 odst. 4 vyzvala.

TÝRÁNÍ DĚTÍ/SVĚŘENÉ OSOBY

Nezletilého pacienta nebo pacienta s omezenou svéprávností lze bez souhlasu zákonného zástupce nebo opatrovníka hospitalizovat též v případě, jde-li o podezření na týrání, zneužívání nebo zanedbávání.

Právo odmítnout nahlížení do zdravotnické dokumentace

Kdo se dozví o týrání a takový trestný čin **neoznámí** bez odkladu státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta;

Kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný připravuje nebo páchá týrání a takový trestný čin neoznámí bude potrestán odnětím svobody až na tři léta; stanoví-li tento zákon na některý z těchto trestných činů trest mírnější, bude potrestán oním trestem mírnějším.

TÝRÁNÍ SVĚŘENÉ OSOBY

(1) Kdo týrá osobu, která je v jeho péči nebo výchově, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvláště surovým nebo trýznivým způsobem,
- b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,
- c) spáchá-li takový čin nejméně na dvou osobách, nebo
- d) páchá-li takový čin po delší dobu.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1

- a) těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob, nebo
- b) smrt.

ZACHÁZENÍ S ČLOVĚKEM PO SMRTI |

INTEGRITA ČLOVĚKA PO SMRTI

Lidské tělo je pod právní ochranou i po smrti člověka. Naložit s lidskými pozůstatky a s lidskými ostatky způsobem pro zemřelého nedůstojným se zakazuje.

Člověk má právo rozhodnout, jak bude po jeho smrti naloženo s jeho tělem.

Provést pitvu nebo použít lidské tělo po smrti člověka pro potřeby lékařské vědy, výzkumu nebo k výukovým účelům bez souhlasu zemřelého lze jen, pokud tak stanoví jiný zákon.

TĚLO ZEMŘELÉHO

Prohlídka těla

- třeba provést vždy; jejím účelem je zjistit smrt osoby, pravděpodobné datum a čas úmrtí, pravděpodobnou příčinu smrti a dále určit, zda bude provedena pitva.

Pitva

- **patologicko-anatomické**, které se provádějí za účelem zjištění základní nemoci ... a k ověření klinické diagnózy a léčebného postupu u osob zemřelých ve zdravotnickém zařízení smrtí z chorobných příčin,
- **zdravotní**, které se provádějí za účelem zjištění příčiny smrti a objasnění dalších ze zdravotního hlediska závažných okolností a mechanismu úmrtí u osob, které zemřely mimo zdravotnické zařízení nebo v něm náhlým, neočekávaným nebo násilným úmrtím, včetně sebevraždy,
- **soudní**, které se provádějí při podezření, že úmrtí bylo způsobeno trestným činem
- **anatomické**, které se provádějí k výukovým účelům nebo pro účely vědy a výzkumu v oblasti zdravotnictví.

V RÁMCI PROHLÍDKY TĚLA ZEMŘELÉHO

vyplní příslušné List o prohlídce zemřelého

určí, zda bude provedena patologicko-anatomická nebo zdravotní pitva podle tohoto zákona,

informuje osobu blízkou zemřelému,

vyznačí v případech, v nichž je tímto zákonem stanovena povinnost provést pitvu,

v případech, kdy určil provedení pitvy, zajistí převoz těla zemřelého k pitvě,

v případech, kdy neurčil provedení pitvy, předá zprávu o úmrtí registrujícímu poskytovateli v oboru všeobecné praktické lékařství

neprodleně informuje Policii České republiky, jde-li o 1. podezření, že úmrtí bylo způsobeno trestným činem nebo sebevraždou, 2. zemřelého neznámé totožnosti,

za nejasných okolností nezbytné úkony tak, aby nedošlo ke zničení nebo poškození možných důkazů nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin,

informuje Policii České republiky, jestliže mu není známa osoba blízká zemřelému